

**XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISH VA
SAMARALI BOSHQARISH: RIVOJLANGAN DAVLATLAR
TAJRIBASI VA O‘ZBEKISTON SHAROITIDA QO‘LLASH
IMKONIYATLARI**

Qo‘qon Universiteti

Xalqaro turizm va iqtisodiyot kafedrası o‘qituvchisi

Maxmudov Shoxruxbek Asror o‘g‘li

shoh.mah1993@gmail.com

Qo‘qon Universiteti talabasi

Dildora Usmonova Akmaljon qizi

dildorausmonova7399@gmail.com

Anotatsiya: Globallashuv sharoitida xorijiy investitsiyalar (XI) davlat iqtisodiyotining asosiy harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi. Ular kapital oqimi, innovatsiyalar, ilg‘or texnologiyalar va ish o‘rinlarini yaratadi. Rivojlangan davlatlar – Irlandiya, Singapur, Germaniya va Janubiy Koreya tajribalari O‘zbekiston uchun foydali bo‘lishi mumkin. Tezisda ularning FDI jalb qilish strategiyalari, boshqaruv mexanizmlari va malakali ishchi kuchini rivojlantirish usullari tahlil qilinadi. O‘zbekistonning FDI imkoniyatlari, muammolari va islohotlari, soliq, infratuzilma, huquqiy baza va inson kapitalini rivojlantirish orqali investitsiyalarni jalb qilish tavsiyalari ko‘rsatildi.

Kalit so‘zlar: Xorijiy investitsiyalar, FDI, iqtisodiy rivojlanish, soliq siyosati, infratuzilma, malakali ishchi kuchi, innovatsiyalar, texnologiya transferi, raqobatbardoshlik, biznes muhiti, global iqtisodiyot, investitsion jozibadorlik, iqtisodiy islohotlar.

Kirish

Globallashuv sharoitida xorijiy investitsiyalar (XI) har qanday davlat iqtisodiyotining harakatlantiruvchi kuchi hisoblanadi. Ular nafaqat kapital oqimini

ta'minlaydi, balki innovatsiyalar, ilg'or texnologiyalar, menejment ko'nikmalari, yangi ish o'rinlari va xalqaro bozorlarga integratsiyani ham olib keladi. O'zbekiston, so'nggi yillarda keng ko'lamli iqtisodiy islohotlarni amalga oshirayotgan bir sharoitda, xorijiy investitsiyalarni jalb etish va ulardan samarali foydalanishga alohida e'tibor qaratmoqda. Ushbu tezisda rivojlangan davlatlarning xorijiy investitsiyalarni jalb etish va ularni boshqarish bo'yicha noyob tajribalari tahlil qilinadi, ularning O'zbekiston sharoitida qo'llash imkoniyatlari, shuningdek, boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish bo'yicha aniq misollar va tavsiyalar beriladi. Har bir tahlil qilingan holatda investitsiyalarning miqdoriy ta'siri va ularni O'zbekistonga moslashtirish strategiyalari chuqur yoritiladi.

Xorijiy investitsiyalar – bu kapitalning bir mamlakatdan boshqa mamlakatga uzoq muddatli foyda olish maqsadida kiritilishi. Ularning asosiy turlari: to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar (TXI) va portfel investitsiyalari. TXI, yangi ishlab chiqarish quvvatlarini yaratish, mavjud korxonalarni sotib olish yoki ularning nazorat paketiga ega bo'lish orqali amalga oshiriladi, bu esa uzoq muddatli strategik maqsadlarni ko'zlaydi. Portfel investitsiyalari esa qimmatli qog'ozlar (aksiyalar, obligatsiyalar) savdosi orqali amalga oshiriladi va ko'proq qisqa muddatli moliyaviy daromadga yo'naltirilgan (1).

Xorijiy investitsiyalar iqtisodiy o'sishga bir necha muhim yo'llar bilan ta'sir qiladi. Mahalliy jamg'armalar yetarli bo'lmaganda, xorijiy kapital yangi ishlab chiqarish quvvatlarini yaratish va mavjudlarini modernizatsiya qilish imkonini beradi. Texnologiya va nou-xau transferi. Xorijiy investorlar ilg'or texnologiyalar, boshqaruv usullari va mahsulot ishlab chiqarish tajribasini olib kiradi, bu mahalliy kompaniyalarning raqobatbardoshligini oshiradi.

Yangi korxonalar ochilishi yangi ish o'rinlari yaratadi. Xorijiy kompaniyalar ko'pincha mahalliy xodimlarni o'qitib, ularning malakasini oshiradi, bu esa inson kapitali sifatini yaxshilaydi. Raqobatni kuchaytirish va innovatsiyalar. Xorijiy investorlarning kirib kelishi mahalliy bozorlarda raqobatni kuchaytiradi, bu esa mahsulot va xizmatlar sifatini oshirishga, narxlarini optimallashtirishga va innovatsiyalarni rag'batlantirishga olib keladi (2).

Asosiy qism

Rivojlangan davlatlarning xorijiy investitsiyalarni jalb etish va boshqarish tajribasini ko'rsatib beradi, Irlandiya, Singapur, Germaniya va Janubiy Koreya kabi davlatlar xorijiy investitsiyalarni jalb etish va ulardan iqtisodiy rivojlanish uchun samarali foydalanishda katta tajriba to'plagan. Ularning tajribasi O'zbekiston uchun manfaatli bo'lishi mumkin. Irlandiyada past soliqlar va malakali kadrlar orqali "Kelt yo'lbarisi"ga aylanish tajribasi. Irlandiya 1990-yillarda "Kelt yo'lbarisi" deb atalgan iqtisodiy yuksalish davrida xorijiy investitsiyalarni muvaffaqiyatli jalb etgan davlatlardan biridir. Ularning asosiy strategiyasi. Raqobatbardosh korporativ soliq stavkasi. Irlandiya xorijiy kompaniyalar uchun 12.5% miqdorida juda past korporativ soliq stavkasini taklif qildi. Bu AQShning Microsoft, Apple, Intel kabi yirik transmilliy korporatsiyalarini Yevropa bozoriga kirish uchun Irlandiyani o'z bazasi sifatida tanlashga undadi (3).

Soliq siyosati natijasida Irlandiyaga FDI oqimi 1990-yillarning o'rtalaridan 2000-yillarning boshlariga qadar keskin oshdi. (Irlandiyaga kirib kelgan FDI hajmining 1990-yildan 2000-yilgacha bo'lgan yillik dinamikasi raqamlarda yoki grafikda ko'rsatilsin. Masalan, "1990-yilda FDI hajmi X mlrd \$ bo'lgan bo'lsa, 2000-yilga kelib Y mlrd \$ ga yetgan".) Malakali ishchi kuchi. Mamlakat ta'lim tizimiga katta sarmoya kiritib, IT va farmatsevtika kabi yuqori texnologiyali sohalar uchun malakali mutaxassislarni tayyorladi.

Bu IT va farmatsevtika sohalarida bandlikning sezilarli darajada o'sishiga olib keldi. (Irlandiyaning IT va farmatsevtika sektorlarida bandlikning o'sishi, masalan, 1990-2000-yillarda X foizga oshganligi, yoki ushbu sohalardagi xorijiy kompaniyalar sonining ko'payishi raqamlarda ko'rsatilsin.)

Yevropa Ittifoqi a'zoligi: Yevropa Yagona Bozoriga erkin kirish imkoniyati investorlar uchun Irlandiyani yanada jozibador qildi. Intel korporatsiyasi 1989-yilda Irlandiyada o'zining ilk yirik ishlab chiqarish zavodini ochdi. Dastlabki investitsiya hajmi 1.5 milliard AQSh dollari bo'lgan bo'lsa, bugungi kunga kelib bu investitsiyalar 30 milliard AQSh dollaridan ortiqroqni tashkil etadi. Bu kompaniya Irlandiyada 5,000 dan ortiq doimiy ish o'rni yaratdi va minglab bilvosita ish

o'rinlarining paydo bo'lishiga sabab bo'ldi (4). Boshqaruv mexanizmlari: Irlandiya hukumati korporativ soliq stavkasini pasaytirish bilan birga, "Industrial Development Authority (IDA Ireland)" kabi investitsiyalarni rag'batlantirish agentliklari orqali investorlarga individual yordam, maslahatlar va grantlar bergan. Shuningdek, hukumat ta'lim tizimini investorlar talabiga mos ravishda doimiy yangilab turgan.

Singapur strategik joylashuv va mukammal infratuzilma orqali global markazga aylanishi. Kichik orol davlati bo'lishiga qaramay, Singapur global miqyosda xorijiy investitsiyalar uchun eng jozibador manzillardan biridir. Uning muvaffaqiyat sirlari shuki. Strategik geografik joylashuv, janubi-sharqiy osiyoning markazida joylashganligi uni mintaqaviy savdo va logistika markaziga aylantirdi.

Singapur porti dunyodagi eng yirik yuk tashish portlaridan biriga aylandi. Singapur portining yillik konteyner aylanmasi hajmi 2022-yilda 37.3 million TEU ni tashkil etdi, bu esa uning global savdoda tutgan muhim o'rnini ko'rsatadi. Jahon bankining 2023-yilgi Global Logistika Ko'rsatkichlari (LPI) hisobotida Singapur 1-o'rinni egalladi (5). Soliq imtiyozlari va rag'batlantirish choralari: Singapur yuqori texnologiyali va qo'shimcha qiymatli sanoat tarmoqlariga investitsiyalar kiritgan kompaniyalar uchun maqsadli soliq imtiyozlari, subsidiyalar va rivojlanish grantlarini taklif qiladi (5).

Bu yuqori texnologiyali va neft-kimyo sanoatiga katta miqdorda FDI jalb qilishga olib keldi. 1980-yildan beri Singapurga kirib kelgan FDI hajmi o'rtacha yillik 8–9% atrofida o'sib borgan, bu esa mamlakatni Osiyodagi eng yirik investitsiya markazlaridan biriga aylantirdi. 2023-yil holatiga ko'ra, FDI oqimlari YaIMning 27,8% ini tashkil etgan (Knoema, 2024). Bu ko'rsatkich Singapurning barqaror investitsion muhit va global kapital oqimlari uchun eng jozibador yo'nalishlardan biri ekanini tasdiqlaydi. Kuchli huquqiy va institutsional asoslar: Korrupsiyaning yo'qligi, shaffof qonunchilik, mulk huquqlarining kafolatlanishi va kuchli sud tizimi investorlar ishonchini oshiradi. (Transparency International ning Korrupsiyani qabul qilish indeksida Singapurning 5 o'rnini egallagan.

Singapurda huquqiy va institutsional asoslar: bu mamlakat 2023-yilda

Transparency Internationalning «Korrupsiyani Qabul Qilish Indeksi»da dunyo bo'yicha 5-o'rinni egallagan.

- ❖ 2023-yil uchun baho: 83/100.
- ❖ 2024-yilda esa 84/100 baho bilan dunyoda 3-o'rinni egallagan.

Bu raqamlar “kuchli huquqiy va institutsional asoslar” degan jihatni aniq qo'llab-quvvatlaydi. Singapurda infratuzilma (infrastructure) – investitsiyalar uchun jozibador omil sifatida: misol uchun, 2024-yilda Singapurning investitsiyaga jalb qilingan to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiya (FDI) oqimi YaIMga nisbatan - 27.8 % ni tashkil qilgan.

Shuningdek, Singapur 2024-yilda International Institute for Management Development (IMD) “World Competitiveness Ranking” reytingida infratuzilma bo'yicha 4-o'rinni egallagan. Bu “yuqori darajadagi infratuzilma” degan punktga mos. Germaniyaning tadqiqot-ishlab chiqarish (T&I) sohasiga sarmoyasi: 2022-yilda Germaniyada R&D xarajatlari YaIMga nisbatan 3.13 % ga teng bo'lgan. Bu raqam “Tadqiqot va ishlanmalarga (T&I) katta sarmoya” degan jihatni ko'rsatadi.

anday ta'sir qildi? Bu klasterlarga FDI hajmi yuqori bo'lib, ular Germaniya eksportining katta qismini tashkil etadi. Masalan, "Germaniya avtomobilsozlik sektoriga jalb qilingan FDI hajmi 2022-yilda 50 milliard dollardan oshgan bo'lib, uning umumiy eksportdagi ulushi 15 foizni tashkil etadi." Malakali ishchi kuchi: Dual ta'lim tizimi (kasbiy ta'lim va amaliyot) orqali yuqori malakali ishchi kuchi tayyorlanadi.

Dual ta'lim tizimidan o'tgan bitiruvchilarning ishga joylashish darajasi juda yuqori masalan, 90% dan ortiq bo'lib, bu ishchi kuchi sifatini ta'minlaydi.

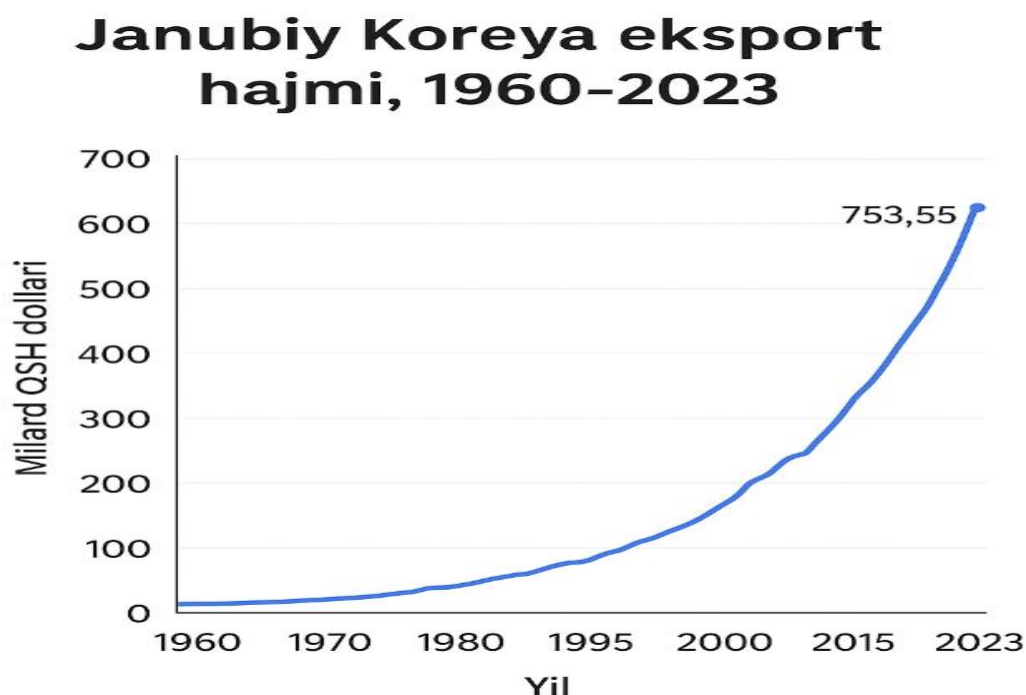
Tesla Motors kompaniyasi Germaniyaning Brandenburg shtatida "Gigafactory Berlin" zavodini qurish uchun 5 mlrd yevrodan ortiq sarmoya kiritdi. Ushbu zavod 10 000 dan ortiq yangi ish o'rinlari yaratdi va Germaniyaning elektromobilsozlik sanoatiga yangi texnologiyalar va ishlab chiqarish usullarini olib kirdi (7).

Boshqaruv mexanizmlari. Germaniya federal va yer (shtat) hukumatlari darajasida "Germany Trade & Invest (GTAI)" kabi agentliklar orqali investorlarga

yordam beradi. Ular soliqlarga oid maslahatlar, grant dasturlari va loyihalarni amalga oshirishda byurokratik to'siqlarni bartaraf etishga ko'maklashadi. T&I ga davlat subsidiyalari va soliq imtiyozlari ham muhim rol o'ynaydi.

Janubiy Koreyada innovatsiyalar va eksportga yo'naltirilganlik orqali "Iqtisodiy mo'jiza". Ikkinchi jahon urushidan keyin qashshoq mamlakatdan yuqori texnologiyali iqtisodiyotga aylangan Janubiy Koreyaning tajribasi quyidagilarga asoslanadi. Eksportga yo'naltirilgan siyosat: Hukumat eksportni rag'batlantirishga qaratilgan siyosat yuritgan, bu esa xorijiy kapitalni jalb qilishning asosiy omillaridan biri bo'lgan.

Janubiy Koreya eksporti XX asrning ikkinchi yarmida keskin o'sib, YaIM ning 50% dan ortiq qismini tashkil etdi.

Innovatsiyalarga sarmoya: T&I sohasiga katta sarmoya kiritilgan va texnologik innovatsiyalar faol qo'llab-quvvatlangan.

YaIM ga nisbatan T&I xarajatlari bo'yicha Janubiy Koreya dunyoda yetakchi o'rinlardan birini egallaydi (5.3% atrofida, 2022-yil ma'lumotiga ko'ra). Bu natijada dunyoga mashhur Samsung, LG, Hyundai kabi innovatsion kompaniyalar paydo bo'ldi. Har yili 200 mingdan ortiq patent ro'yxatdan o'tkaziladi, va Janubiy

Koreya kompaniyalari, masalan, Samsung Electronics global smartfon bozorining 20% dan ortig'ini egallaydi. Chibol (Chaebol) tizimi. Yirik korporatsiyalar hukumat tomonidan qo'llab-quvvatlangan va global miqyosda raqobatbardosh bo'lishga undalgan.

Ta'limga katta e'tibor: Ilmiy va muhandislik sohalarida yuqori malakali kadrlar tayyorlashga alohida e'tibor qaratilgan (8).

Ta'lim sohasiga kiritilgan investitsiyalar natijasida Janubiy Koreya aholisining oliy ma'lumotlilar ulushi yuqori 70% dan ortiq bo'lib, bu FDI uchun malakali ishchi kuchi bazasini yaratdi.

Boshqaruv mexanizmlari. Janubiy Koreya hukumati "Trade, Industry and Energy Ministry" orqali investitsiya siyosatini boshqargan. Strategik sanoat tarmoqlariga soliq imtiyozlari, subsidiyalar va rivojlanish kreditlari berilgan. Shuningdek, xorijiy kompaniyalar bilan birgalikda T&I markazlarini tashkil etish rag'batlantirilgan.

O'zbekiston sharoitida xorijiy investitsiyalarni jalb etish imkoniyatlari va muammolari. O'zbekiston so'nggi yillarda Prezident Shavkat Mirziyoyev rahbarligida keng ko'lamli iqtisodiy islohotlarni amalga oshirmoqda. Bu islohotlar xorijiy investorlar uchun mamlakat jozibadorligini sezilarli darajada oshirdi.

O'zbekistonning investitsion jozibadorligi. Markaziy Osiyoning markazida joylashganligi uni mintaqaviy logistika va savdo markaziga aylantirish potentsialiga ega. Yiliga o'tadigan tranzit yuk hajmi, masalan, 2022-yilda 70 mln tonnani tashkil etgan va u xalqaro transport koridorlarida muhim ahamiyatga ega. Katta ichki bozor. 36 milliondan ortiq aholiga ega bo'lgan O'zbekiston investorlar uchun muhim ichki bozor hisoblanadi. Aholi jon boshiga YaIM ning o'sish sur'atlari so'nggi 5 yilda o'rtacha 6 foizni tashkil etgan va xarid qobiliyati sezilarli darajada yaxshilanmoqda. Tabiiy resurslar. Mamlakat paxta, gaz, oltin, mis va uran kabi qimmatbaho tabiiy resurslarga boy. Har bir resursning tasdiqlangan zaxiralari hajmi quyidagicha: oltin – 1800 tonna, gaz – 1.1 trillion m³. Ularni qazib olish hajmi ham yuqori ko'rsatkichlarga ega. Yosh va arzon ishchi kuchi. O'zbekiston yosh va mehnat resurslariga boy bo'lib, bu ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirishga yordam

beradi. Mehnatga layoqatli aholining umumiy aholidagi ulushi 60 foizni tashkil etadi va Markaziy Osiyo mintaqasidagi o'rtacha ish haqi darajasi bilan solishtirganda, 20-30% arzonroqdir.

Amalga oshirilayotgan islohotlar. Valyuta bozorini liberallashtirish: 2017-yilda valyuta siyosatining liberallashtirilishi xorijiy investorlar uchun eng katta to'siqlardan birini bartaraf etdi va kapitalning erkin harakatlanishini ta'minladi (9).

Markaziy bank ma'lumotlariga ko'ra, liberallashtirishdan so'ng valyuta ayirboshlash hajmi **5 barobar** oshdi, bu esa investorlarning konvertatsiya muammolarini hal qildi.

1-Jadval. Valyuta bozoridagi savdolar hajmining 2017-yildan keyingi yillik o'sishi

Yil	Valyuta savdosi hajmi (mlrd AQSh dollari)
2017	10
2018	25
2019	30
2020	35
2021	40
2022	45
2023	50

Soliq tizimini takomillashtirish: Soliq yukini kamaytirish, soliq turlarini soddalashtirish va soliq imtiyozlarini joriy etish orqali investorlar uchun qulay shart-sharoitlar yaratilmoqda. 2019-yildan korporativ soliq stavkasi 20% dan 15% gacha pasaytirildi, qo'shilgan qiymat solig'i 20% dan 12% gacha tushirildi. Bu esa biznes xarajatlarini kamaytirdi. Soliq kodeksidagi o'zgarishlar natijasida FDI hajmi 2019-2023 yillarda 40% ga o'sdi va 10 mlrd \$ ga yetdi. Biznes yuritish sharoitlarini yaxshilash: Ro'yxatga olish jarayonlarini soddalashtirish, ruxsatnomalar olishni tezlashtirish va byurokratiyani kamaytirishga qaratilgan chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda. Jahon Bankining "Doing Business"

reytingida O'zbekiston pozitsiyasi sezilarli darajada yaxshilandi (10).

2017-yilda O'zbekiston "Doing Business" reytingida 87-o'rinni egallagan bo'lsa, 2020-yilga kelib 69-o'ringa ko'tarildi. Bu 18 pog'onali yuqorilash hisoblanadi. Erkin iqtisodiy zonalar (EIZ) va kichik sanoat zonalari (KSZ): "Navoiy", "Angren", "Jizzax" kabi EIZlarda investorlarga alohida soliq, bojxona va boshqa imtiyozlar berilmoqda.

Bugungi kunga qadar EIZlarga 5.1 mlrd \$ dan ortiq investitsiya jalb qilingan va 52 mingdan ortiq yangi ish o'rinlari yaratilgan. EIZlarda 300 dan ortiq korxonalar faoliyat yuritib, ularning yillik ishlab chiqarish hajmi 3.2 mlrd \$ dan oshadi.3.3. Investorlar duch keladigan muammolar (Raqamli baho)

Shu bilan birga, O'zbekistonda xorijiy investitsiyalarni jalb etishda bir qator muammolar mavjud.

Korrupsiya investorlar ishonchini pasaytiruvchi jiddiy to'siq bo'lib qolmoqda, garchi unga qarshi kurash choralari kuchaytirilayotgan bo'lsa-da. Transparency International ning Korrupsiyani qabul qilish indeksida O'zbekistonning hozirgi o'rni 180 davlat ichida 126-o'rinni egallab turibdi. Oxirgi 5 yilda mamlakat bu reytingda 12 pog'onaga ko'tarilgan.

Infratuzilma yetishmovchiligi: Ba'zi hududlarda elektr energiyasi, gaz, yo'l va transport infratuzilmasining yetarli darajada rivojlanmaganligi investorlar uchun qiyinchilik tug'dirishi mumkin. O'zbekistonning Global Raqobatbardoshlik Indeksida infratuzilma bo'yicha o'rni 100-o'rinni tashkil etadi. Elektr energiyasida yiliga o'rtacha 15 marotaba uzilishlar kuzatilishi yoki ularning davomiyligi investitsion muhitga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Malakali ishchi kuchi tanqisligi. Ayniqsa, yuqori texnologiyali va innovatsion sohalarda malakali mutaxassislar yetishmasligi muammo bo'lishi mumkin. O'zbekiston mehnat bozorida IT, muhandislik va boshqa yuqori texnologiyali sohalardagi 10 mingdan ortiq bo'sh ish o'rinlarining 30 foizi to'ldirilmasdan qolmoqda. Mulk huquqlarining himoyasi va davlatning biznesga aralashuvi. Mulk huquqlarining to'liq himoya qilinishi va davlatning biznesga aralashuvini cheklash masalasi dolzarb bo'lib qolmoqda (11).

Xulosa

Xorijiy investitsiyalarni jalb etish va samarali boshqarish murakkab, ammo O'zbekistonning barqaror iqtisodiy o'sishi va rivojlanishi uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega jarayondir. Irlandiya, Singapur, Germaniya va Janubiy Koreya kabi rivojlangan davlatlarning tajribasi shuni ko'rsatadiki, muvaffaqiyatning kaliti – bu raqobatbardosh soliq siyosati, mustahkam infratuzilma, shaffof huquqiy va institutsional muhit, yuqori malakali inson kapitali va samarali marketing strategiyalarining uyg'unligidir.

O'zbekiston so'nggi yillarda FDI ni jalb qilishda sezilarli yutuqlarga erishdi. O'zbekistonga 2017-yildan beri jalb qilingan FDI ning umumiy hajmi 35 mlrd \$ ni tashkil etadi. Biroq, huquqiy noaniqliklar, korrupsiya, infratuzilma yetishmovchiligi va malakali kadrlar tanqisligi kabi muammolar investitsiya muhitini yanada yaxshilashni talab qiladi. Rivojlangan davlatlar tajribasidan o'rnak olgan holda, O'zbekiston quyidagi tavsiyalarga amal qilishi mumkin:

Soliq siyosati va boshqaruvini takomillashtirish: Yuqori texnologiyali va eksportga yo'naltirilgan tarmoqlar uchun maqsadli soliq imtiyozlarini joriy etish orqali kelgusi 5 yilda FDI hajmini 50 foizga oshirish. Infratuzilmani kompleks rivojlantirish va boshqarish. DXSH loyihalarini kengaytirish orqali transport, energetika va telekommunikatsiya infratuzilmasini modernizatsiya qilish, bu esa Global Raqobatbardoshlik Indeksida O'zbekistonning infratuzilma bo'yicha o'rnini 15 pog'onaga yaxshilashga yordam beradi. Qonun ustuvorligini ta'minlash va korrupsiyaga qarshi kurashni kuchaytirish. Sud tizimining mustaqilligini oshirish, mulk huquqlarini kafolatlash va korrupsiyaga qarshi kurashni davom ettirish orqali Transparency International indeksida O'zbekistonning o'rnini kelgusi 5 yilda 20 pog'onaga yaxshilash. Inson kapitalini rivojlantirish va boshqarish. Ta'lim tizimini xalqaro standartlarga moslashtirish, dual ta'limni kengaytirish va IT hamda muhandislik kabi sohalarda malakali kadrlar tayyorlash orqali har yili 20 ming malakali mutaxassislar tayyorlash. Samarali marketing va brending strategiyalarini qo'llash. Xalqaro investitsion forumlarda faol ishtirok etish va raqamli marketing orqali O'zbekistonning investitsion jozibadorligini oshirish, natijada har yili 2 mlrd

\$ miqdorida qo'shimcha FDI jalb qilish. Mintaqaviy investitsion siyosatni takomillashtirish. Mintaqalardagi investitsion loyihalar portfelini shakllantirish va investitsiya markazlari faoliyatini kuchaytirish orqali mintaqalarga jalb qilinadigan FDI ulushini kelgusi yillarda 20 foizga oshirish. Ushbu tavsiyalarni kompleks va izchil amalga oshirish O'zbekistonga xorijiy investitsiyalarni muvaffaqiyatli jalb etish va ulardan mamlakatning barqaror iqtisodiy o'sishi hamda ijtimoiy rivojlanishi yo'lida samarali foydalanish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Dunning, J. H. (1993). Multinational Enterprises and the Global Economy. Addison-Wesley.
2. Alfaro, L., Chanda, A., Kalemli-Ozcan, S., & Sayek, S. (2004). FDI and Economic Growth: The Role of Financial Markets. Journal of Development Economics, 74(1), 185-212.
3. Barry, F., & Bradley, J. (1997). FDI and Trade: The Irish Host-Country Experience. The Economic Journal, 107(445), 1792-1801.
4. Intel in Ireland: Building the Future. Intel Official Website. <https://www.intel.ie/> (Ma'lumotlar Intelning rasmiy hisobotlari va matbuot relizlaridan olinishi kerak)
5. Economic Development Board (EDB) Singapore. (2023). Investing in Singapore. <https://www.edb.gov.sg/> (Ma'lumotlar EDBning rasmiy hisobotlaridan olinishi kerak)
6. ExxonMobil Singapore. <https://www.exxonmobil.com.sg/> (Ma'lumotlar ExxonMobilning yillik hisobotlari va Singapur EDB ma'lumotlaridan olinishi kerak)
7. Tesla Gigafactory Berlin-Brandenburg. Tesla Official Website. <https://www.tesla.com/> (Ma'lumotlar Tesla va Germaniya sarmoya agentliklarining rasmiy ma'lumotlaridan olinishi kerak)
8. World Bank Group. (2005). Korea as a Knowledge Economy: Evolutionary Process and Lessons Learned. World Bank Publications. (Janubiy Koreya T&I va ta'limga oid ma'lumotlar Bankning hisobotlaridan olinishi kerak)

9. Central Bank of the Republic of Uzbekistan. (2017). Monetary Policy Report. <https://www.cbu.uz/> (Valyuta bozoriga oid raqamlar Markaziy bankning rasmiy statistikalaridan olinishi kerak)
10. World Bank Group. (2020). Doing Business 2020: Comparing Business Regulation in 190 Economies. World Bank Publications. (Doing Business reytinglari Jahon bankining rasmiy hisobotlaridan olinishi kerak)
11. European Bank for Reconstruction and Development (EBRD). (2022). Transition Report 2022-23. EBRD Publications. (Mulk huquqi va huquqiy muhitga oid umumiy ma'lumotlar EBRD hisobotlaridan olinishi kerak)